

Sygn. akt **III AUa 1150/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jolanta Cierpiał

Sędziowie: SSA Iwona Niewiadowska-Patzer

SSA Wiesława Stachowiak (spr.)

Protokolant: insp.ds.biurowości Agnieszka Perkowicz

po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 2015 r. w Poznaniu

sprawy Szpitala w P. im. prof. (...) S.A.

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

przy udziale zainteresowanych : A. C., K. D., B. J., R. Ś., M. D., A. S. (1), L. B.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji Szpitala w P. im. prof. (...) S.A.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 11 kwietnia 2014 r. sygn. akt VII U 4925/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od odwołującego na rzecz pozwanego kwotę 840 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Wiesława Stachowiak	SSA Jolanta Cierpiał	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer
-------------------------	----------------------	-------------------------------

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. decyzjami z 31 lipca 2013 roku, na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych a także art. 81 ust. 1, ust. 5 oraz ust. 6 ustawy z 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, stwierdził, iż szczegółowo określony w każdej z niej przychód, osiągnięty przez:

- R. Ś. (decyzja nr (...)),

- A. C. (decyzja nr (...)),

- K. D. (decyzja nr (...)),
- M. D. (decyzja nr (...)),
- L. B. (decyzja nr (...)),
- B. J. (decyzja nr (...)),
- A. S. (1) (decyzja nr (...)),

z tytułu zatrudnienia na podstawie umów o pracę u płatnika składek: (...) Zakład Opieki Zdrowotnej „Szpital w P. im. prof. (...)” spółka z o.o. z siedzibą w P. ul. (...), stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Odwołanie od każdej z decyzji wywiódł płatnik składek, (...) Zakład Opieki Zdrowotnej „Szpital w P. im. prof. (...)” spółka z o.o. w P., zaskarżając je w całości i zarzucając:

- naruszenie art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, polegające na błędnej jego wykładni i uznaniu, iż odwołująca wydatkowała środki zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w sposób niezgodny z ustawą,
- naruszenie art. 21 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z § 2 ust. 1 pkt. 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, polegające na ich niewłaściwym zastosowaniu i w konsekwencji nałożeniu na odwołującą obowiązku uwzględnienia w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe świadczeń pieniężnych wypłaconych ubezpieczonym z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w latach 2010 - 2012,
- naruszenie art. 20 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, polegające na jego niewłaściwym zastosowaniu i w konsekwencji nałożeniu na odwołującą obowiązku uwzględnienia w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia chorobowe i wypadkowe, świadczeń pieniężnych wypłaconych ubezpieczonym z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w latach 2010-2012,
- naruszenie art. 81 ust. 1 w zw. z art. 66 ust.1 pkt. 1a ustawy z 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, polegające na jego niewłaściwym zastosowaniu i w konsekwencji nałożeniu na odwołującą obowiązku uwzględnienia w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne świadczeń pieniężnych wypłaconych ubezpieczonym z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w latach 2010-2012,
- naruszenie art. 29 ust. 1 ustawy z 13 lipca 2006 roku o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, polegające na jego niewłaściwym zastosowaniu i w konsekwencji nałożeniu na odwołującą obowiązku uwzględnienia w podstawie wymiaru składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych świadczeń pieniężnych wypłaconych ubezpieczonym z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w latach 2010-2012,
- naruszenie art. 104 ust. 1 ustawy z 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, polegające na jego niewłaściwym zastosowaniu i w konsekwencji nałożeniu na odwołującą obowiązku uwzględnienia w podstawie wymiaru składek na Fundusz Pracy świadczeń pieniężnych wypłaconych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w latach 2010-2012.

Spółka (...)Zakład Opieki Zdrowotnej „Szpital w P. im. prof. (...)” - płatnik składek, wniosła o uwzględnienie odwołań i zmianę zaskarżonych decyzji przez sąd w ten sposób, iż odwołująca nie jest zobowiązana do uwzględnienia w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, wypadkowe, chorobowe oraz ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonych wypłaconych im w latach 2010-2012 z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych

świadczeń pieniężnych oraz zasądzenie od organu na rzecz odwołującej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu wyrokiem z 11 kwietnia 2014 roku, w sprawie VII U. 4925/13 oddalił odwołania (pkt 1) oraz zasądził od odwołującej spółki na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w P. 420 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w okolicznościach niniejszej sprawy nie sposób uznać, że świadczenia wypłacone zainteresowanemu, miały charakter socjalny i że można je wyłączyć z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne. Brzmienie art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie upoważnia do przyznawania świadczeń z funduszu bez uwzględnienia sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika. Przepis ten wyraźnie określa związek pomiędzy wartością przyznawanego świadczenia a łącznie rozpatrywaną sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. Odwołująca spółka, wypłacając w latach 2010-2012 z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych swoim pracownikom, w tym zainteresowanemu, pieniądze dodatki świąteczne z okazji Świąt Bożego Narodzenia i świadczenia wakacyjne oraz wydając bony towarowe z okazji świąt Bożego Narodzenia, nie uczyniła zadość wymogom stawianym w przywołanym przepisie. Dokonanie podziału środków z zakładowego funduszu świadczeń

socjalnych jedynie po uwzględnieniu średniego miesięcznego dochodu pracownika brutto, uzyskanego w określonym kwartale z tytułu stosunku pracy u płatnika składek, wymiaru czasu pracy i stażu pracy pracownika, nie oznacza uwzględnienia łącznie jego sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej. Odwołująca spółka w żaden sposób nie analizowała i nie uwzględniała tego, ile osób prowadzi z zainteresowanymi gospodarstwo domowe, ile osób pozostaje na utrzymaniu każdego z nich, jaki jest ich majątek, jakie osiągają dodatkowe dochody (poza spółką), czy i w jakiej wysokości dochody osiągają pozostali członkowie rodziny zainteresowanych, czy korzystają z pomocy socjalnej, jakie są ich koszty utrzymania. Dopiero zebranie tego typu informacji (czy choćby w minimalnym zakresie o wysokości przychodu na członka rodziny) oraz uwzględnienie uzyskanych danych przy ustalaniu wysokości świadczeń z okazji Świąt Bożego Narodzenia (w tym bonów towarowych) i świadczeń wakacyjnych, a w ten sposób zróżnicowanie ich wysokości, umożliwiłoby uznanie, iż świadczenia te przyznane zostały zgodnie z przepisami ustawy i regulaminu, i jako takie stanowią świadczenia socjalne.

Sąd I instancji na poparcie swego stanowiska powołał również przykłady z orzecznictwa sądów powszechnych i Sądu Najwyższego (wyrok SN z 16 września 2009 roku, w sprawie I UK 121/09, wyrok SA w Białymstoku z 22 stycznia 2013 roku w sprawie III AUa 759/12, wyrok SA w Poznaniu z 28 grudnia 2012 roku w sprawie III AUa 1064/12).

Sąd Okręgowy krytycznie odniósł się do poglądu zawartego w wyroku Sądu Najwyższego 23 października 2008 roku w sprawie I PK 74/08, zgodnie z którym przepis art. 8 ust. 1 ustawy z 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie odnosi się do całości działalności socjalnej w rozumieniu art. 2 pkt 1 tej ustawy, a jedynie do ulgowych świadczeń i usług, a regulamin może przewidywać wydatkowanie środków funduszu na inne cele mieszczące się w ramach działalności socjalnej oraz ustalać inne zasady korzystania z tych świadczeń, np. powszechnej dostępności na równych zasadach w zakresie imprez integracyjnych. Stanowisko powyższe jest błędne, gdyż choć w art. 8 ust. 1 w istocie jest mowa jedynie o ulgowych świadczeniach, to jednak art. 8 ust. 2 ustawy nie stanowi o innego rodzaju świadczeniach finansowanych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, lecz o wszelkiego rodzaju świadczeniach finansowanych z tego funduszu, na co wskazuje językowe brzmienie tego przepisu (art. 8 ust. 2 dotyczy bowiem wszystkich usług i świadczeń, a nie tylko ulgowych). Użycie przez ustawodawcę sformułowania „z uwzględnieniem ust. 1” nie oznacza, iż odnośnie do innych świadczeń niż wymienione w ustępie 1 regulamin, może określać odmienne zasady korzystania z nich lecz oznacza, że zasady i warunki korzystania z wszystkich usług i świadczeń finansowanych ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych ustalone w regulaminie, muszą uwzględniać okoliczności wymienione w art. 8 ust. 1 ustawy, to jest sytuację rodzinną, życiową, materialną osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

W świetle powyższego, przy ocenie charakteru świadczeń wypłaconych z ZFŚS żadnego znaczenia nie ma, czy sposób dysponowania środkami Funduszu był akceptowany przez wszystkich pracowników. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przepisy należy bowiem stosować ściśle, zgodnie z ich brzmieniem, bez możliwości uwzględniania klauzul generalnych, względów słuszności itp. Forma różnicowania wysokości świadczeń w odwołującej Spółce była niezgodna z powszechnie obowiązującymi przepisami ustawy i postanowieniami Regulaminu (zwłaszcza §5). Podział środków funduszu powinna poprzedzać indywidualna ocena sytuacji osób uprawnionych pod kątem kryterium socjalnego, na podstawie oświadczeń pracowników o wysokości wszystkich dochodów uzyskiwanych przez wspólnie zamieszkujące i prowadzące gospodarstwo domowe osoby.

Skoro odwołująca spółka dokonała podziału świadczeń z ZFŚS na rzecz pracowników z naruszeniem przepisów ustawy i obowiązujących postanowień regulaminu, to sporne świadczenia, choć wypłacone/wydane ze środków funduszu, nie mogą zostać uznane za świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w rozumieniu §2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 roku. Świadczenia te stanowią zatem świadczenia dodatkowe pracodawcy dla pracownika, wobec czego należy je uznać za przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych, który stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Wyrok w całości apelacją zaskarżył płatnik składek (...) Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital w P. im. Prof. (...) spółka z o.o. zarzucając naruszenie:

1. przepisów prawa procesowego, tj.:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie przez Sąd I instancji granicy swobodnej oceny dowodów i dokonania błędnych ustaleń faktycznych, które skutkowały przyjęciem, iż wypłacone zainteresowanym przez odwołującą spółkę w latach 2010-2012 ekwiwalent wakacyjny oraz świadczenia świąteczne nie mają charakteru socjalnego i zostały wypłacone niezgodnie z ustawą o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych;

- art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, iż w sprawie nie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek odstąpienia od obciążenia odwołującej kosztami zastępstwa procesowego;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 12 ust. 1 ustawy z 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 t.j. ze zm.) poprzez błędne jego zastosowanie i przyjęcie, iż wypłaty dokonane przez odwołującą z tytułu ekwiwalentu wakacyjnego oraz świadczeń świątecznych na rzecz zainteresowanych stanowią przychód w rozumieniu tego przepisu i powinny stanowić podstawę wymiaru składek,

- art. 18 w związku z art. 4 pkt 9 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) poprzez błędne jego zastosowanie i przyjęcie, iż wypłaty dokonane przez odwołującą z tytułu ekwiwalentu wakacyjnego oraz świadczeń świątecznych, finansowane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne,

- 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.) poprzez błędne przyjęcie, iż wypłaty dokonane przez odwołującą tytułu ekwiwalentu wakacyjnego oraz świadczeń świątecznych, nie zostały sfinansowane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, albowiem podział środków z tego funduszu nastąpił niezgodnie z ustawą o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych;

- art. 2 ust. 1 ustawy z 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. z 2012 r, poz. 592 t.j. ze zm.) poprzez błędną jego wykładnię i uznanie, iż świadczenia wypłacone zainteresowanym nie miały charakteru socjalnego, co w konsekwencji spowodowało przyjęcie, iż brak było podstaw, aby wyłączyć je z podstawy wymiaru składek;

- art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. z 2012 r., poz. 592 t.j. ze zm.) poprzez błędną jego wykładnię prowadzącą do przyjęcia, iż odwołująca przy wypłacie ekwiwalentu wakacyjnego oraz świadczeń świątecznych powinna uwzględnić każdorazowo sytuację życiową, rodzinną i materialną pracownika, przy łącznym zastosowaniu wszystkich wskazanych w ust. 1 powołanego przepisu wymogów.

Apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie wniesionych odwołań w całości i zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującej kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się bezzasadna.

W pierwszej kolejności Sąd Apelacyjny za konieczne uznał zaznaczyć, że sporządzając niniejsze uzasadnienie zastosował regulację zawartą art. 387 § 2¹ k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu, jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego ani nie zmienił ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, a w apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń, uzasadnienie wyroku może zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

W ocenie Sąd II instancji, w sprawie spełnione przesłanki uprawniające Sąd do sporządzenia uzasadnienia wyroku z pominięciem podstawy faktycznej rozstrzygnięcia.

Odwołująca podniosła wprawdzie w apelacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. i dokonania przez Sąd I instancji błędnych ustaleń faktycznych, nie został on jednak w żadnym miejscu uzasadnienia środka zaskarżenia rozwinięty i choćby w minimalnym stopniu umotywowany. Tymczasem podnosząc w apelacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. strona musi wykazać, jakich dowodów sąd nie ocenił lub ocenił wadliwie, jakie fakty pominął i jaki wpływ pominięcie faktów czy dowodów miało na treść orzeczenia.

Dodać także wypada, że jakkolwiek zarzutem apelacji może być każda wada orzeczenia dotycząca zarówno obrazy prawa materialnego, jak i procesowego, to zarzut naruszenia prawa materialnego może być skutecznie podniesiony, tylko w sytuacji niekwestionowania ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia. Nie zachodzi natomiast obraza prawa materialnego, gdy wadliwość orzeczenia w tym zakresie jest wynikiem błędnych ustaleń przyjętych za jego podstawę.

W ocenie Sądu Apelacyjnego treść apelacji wskazuje, że odwołująca podważa w istocie ocenę prawną faktów, których nie zakwestionowała.

Istota sporu w analizowanej sprawie sprowadzała się do rozstrzygnięcia czy prawidłowo organ rentowy uznał, że przychód uzyskany przez zainteresowanych: R. Ś., A. C., K. D., L. B., B. J. i A. S. (1) tytułem dofinansowania z okazji świąt oraz ekwiwalentu wakacyjnego za okresy i w wysokościach określonych w zaskarżonych decyzjach, w związku z zatrudnieniem na podstawie umowy o pracę u płatnika składek: (...) Zakład Opieki Zdrowotnej „Szpital w P. im. prof. (...)” spółka z o.o. z siedzibą w P. stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Na wstępie niniejszych rozważań, należało powołać podstawy prawne orzeczenia.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

Wskazać należy, iż to pracodawca gospodaruje środkami funduszu, dokonuje podziału środków funduszu na poszczególne rodzaje działalności socjalnej i przyznaje poszczególnym uprawnionym świadczenia finansowane z

funduszu na zasadach określonych w regulaminie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Z funduszu mogą być finansowane tylko te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją pojęcia „działalność socjalna”. Swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę w art. 8 ust. 1 cyt. ustawy ogólną zasadą, że przyznawanie tych świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

Fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najniższych dochodach.

Oznacza to, co należy uwzględnić w zakładowych regulaminach świadczeń socjalnych, że przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z funduszu powinno być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Przy ocenie sytuacji materialnej pracownika należy brać pod uwagę dochody pracownika osiągnięte poza zakładem pracy, a także dochody członków rodziny, pozostających we wspólnym gospodarstwie z pracownikiem.

Sąd Najwyższy w wyroku z 6 lutego 2008 roku w sprawie II PK 156/07 wskazywał w uzasadnieniu, że możliwe jest przyjęcie średniego dochodu na członka rodziny jako usprawiedliwionego kryterium oceny sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby ubiegającej się o przyznanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokości dopłat z funduszu świadczeń socjalnych bo jest to obiektywnie czytelny i miarodajny sposób oceny zasadności ubiegania się o świadczenia z tego funduszu.

Także poglądy doktryny w tym zakresie są spójne i wskazują, że określając sytuację materialną (art.8 ustawy z 1994 roku) zakład pracy powinien uwzględnić nie tylko wynagrodzenie otrzymywane przez pracownika w danym zakładzie, lecz także dochody pracownika osiągnięte poza zakładem pracy, a także dochody członków rodziny, pozostających we wspólnym gospodarstwie z pracownikiem (por. - Danuta Fyszemberg wyjaśnienia (Sł.Pracow.1997.2.20): Monika Mrozowska artykuł (Pr.Pracy.2001.11.10): Arkadiusz Sobczyk artykuł (PiZS.1996.8-9.85): Jadwiga Stefaniak wyjaśnienia (Sł.Pracow.2001.4.14).

Stanowisko takie znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego np. w wyroku z 16 września 2009 roku w sprawie I UK 121/09 cyt.: „... Przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych powinny być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Nie ma w tym zakresie wyjątków. Nawet regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może zmienić tej zasady”.

Sąd Apelacyjny podziela wywody poczynione przez Sąd Najwyższy w przytoczonych orzeczeniach i ich uzasadnieniach.

Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, że odwołująca spółka dokonując podziału i przydziału środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie analizowała sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osób uprawnionych do korzystania z tego funduszu. Jedynym kryterium decydującym o przyznaniu dofinansowania był dochód osiągnięty przez pracownika z tytułu pracy w spółce, staż pracy i wymiar czasu pracy. Zważyć w tym miejscu należy, iż art. 8 ust. 1 cyt. ustawy, wyraźnie powiazał zasady korzystania z ulgowych usług i świadczeń z sytuacją życiową, rodzinną i materialną osób uprawnionych. Podkreślić trzeba, że zasada wyrażona w art. 8 ust. 1 ustawy z 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, wyraża się w związku pomiędzy wartością przyznawanego świadczenia, a łącznie rozpatrywaną, sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. Im sytuacja osoby uprawnionej jest gorsza, tym wyższe przysługuje jej świadczenie. O spełnieniu kryterium socjalnego nie może być mowy bez indywidualnej analizy sytuacji każdej uprawnionej do skorzystania z funduszu osoby. Fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są rodziny (a nie tylko pracownicy) o najniższych dochodach.

Odwołująca w analizowanej sprawie powinna była dokonać analizy sytuacji życiowej, materialnej i osobistej zainteresowanych przed przyznaniem świadczeń z tytułu dopłaty do wypoczynku i świadczeń świątecznych. Nie musi to przy tym wiązać się z podejmowaniem nadzwyczajnych działań ze strony pracodawcy, generowaniem dodatkowych sił i środków. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wystarczające byłoby złożenie przez każdego pracownika oświadczenia o wysokości dochodu na jednego członka rodziny ze wskazaniem ile osób i w jakim wieku składa się na rodzinę pracownika.

Taka informacja ujmowałaby w istocie nie tylko dochody pracownika osiągane u odwołującego, ale także dochody pracownika osiągane poza zakładem pracy, a także dochody członków rodziny, pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z pracownikiem. Powyższe obrazuje zarówno sytuację osobistą, rodzinną jak i materialną, jak tego wymaga ustawa. Stanowisko takie jest prezentowane zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego jak i literaturze przedmiotu.

Oparcie kryterium dostępności świadczeń z tytułu dofinansowania do Świąt Bożego Narodzenia oraz ekwiwalentu wakacyjnego wyłącznie z uwzględnieniem wysokości wynagrodzenia zasadniczego uzyskiwanego u płatnika nie spełnia wymogu badania sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej, w szczególności na tle sytuacji życiowej innych pracowników uprawnionych do świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Nadto, istotne jest także ustalenie takich progów dostępności świadczeń, jak i takie zróżnicowanie ich wysokości aby urzeczywistnić ustawowy cel zakładowego funduszu świadczeń socjalnych tj. niwelowanie różnic w poziomie życia pracowników.

W związku z powyższym, za błędne należy uznać stanowisko apelującego, że „świadczenia sfinansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych są wyłączone z podstawy wymiaru składek wyłącznie z uwagi na źródło finansowania”.

W rozpoznawanej sprawie przedmiotowe świadczenia należało zatem zaklasyfikować jako świadczenie dodatkowe pracodawcy, nie zaś świadczenie z funduszu świadczeń socjalnych, ze wszystkimi tego konsekwencjami prawnymi tak wobec pracowników, jak wobec płatnika składek i jednocześnie pracodawcy, który co prawda administruje funduszem, jednak nie może tego czynić z pominięciem ustawy.

Skoro wypłaty świadczeń nie miały charakteru socjalnego, gdyż nie były powiązane z kryterium socjalnym (brak szczegółowej analizy sytuacji pracowników), należało uznać je za przychód w rozumieniu art.12 ust.1 ustawy z 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 roku nr 205 poz.1585 ze zm.) w zw. z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106) oraz art. 81 ust. ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2008 roku nr 164 poz.1027 ze zm).

Mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, Sąd Apelacyjny w Poznaniu uznał, że złożona apelacja jest bezzasadna i na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu.

Sąd II instancji nie znalazł podstaw do uwzględnienia wniosku odwołującej i przekazania Sądowi Najwyższego pytań prawnych przez skarżącą sformułowanych. Stanowisko apelującej w tym zakresie w znacznej mierze jest tożsame z uzasadnieniem samej apelacji i odwołująca żąda w istocie rozstrzygnięcia w sprawie przez Sąd Najwyższy. Sąd Apelacyjny uznał, iż w sprawie nie pojawiła się potrzebna wyjaśnienia zagadnienia prawnego przez Sąd Najwyższy.

Orzeczenie o kosztach zawarte w punkcie 2 wyroku znajduje swoje uzasadnienie w treści art. 98 i art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku (Dz. U. z dnia 3 października

2002 roku) w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c., albowiem apelujący nie wykazał, aby zaszyły szczególnie uzasadnione przesłanki w rozumieniu tego przepisu.

Sąd, orzekając o kosztach - zgodnie z art. 102 k.p.c. - może w wypadkach szczególnie uzasadnionych zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów, albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu i jest rozwiązaniem szczególnym, niepodlegającym wykładni rozszerzającej, wykluczającym stosowanie wszelkich uogólnień. Wymaga on do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności, jednakże nie konkretyzuje pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”, pozostawiając ich kwalifikację - przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy - sądowi (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 grudnia 1973 roku w sprawie II CZ 210/73).

Apelujący przekonywał, że zasadnym było w niniejszej sprawie zastosowanie art. 102 k.p.c. bowiem jest on podmiotem, którego 100 % udziałów posiada powiat (...).

Ponadto pozwany sporządził jedno pismo procesowe – analogiczne we wszystkich toczących się sprawach. Pełnomocnik pozwanego stawiał się na jednej rozprawie która dotyczyła także kilkunastu innych zainteresowanych.

Okoliczność, że organ rentowy korzysta ze stałej obsługi prawnej oraz z tego, iż sprawy miały charakter powtarzalny, nie stanowi zdaniem niniejszego Sądu argumentów przemawiających za stwierdzeniem, że w sprawie mamy do czynienia ze „szczególnymi okolicznościami”, o których mowa w art. 102 k.p.c. Nawet, jeśli sprawa ma charakter powtarzalny, to niezaprzeczalne jest to, że pełnomocnik poświęcił swój czas i pracę na odpowiednie zredagowanie pisma, którego treść za każdym razem należy zindywidualizować do treści konkretnego odwołania i treści konkretnej decyzji.

Apelujący pomija także, że ze swej strony działał podobnie jak obsługa prawna strony pozwanej, a mimo to w każdej ze spraw wnosił o zasądzenie na rzecz odwołującego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

SSA Wiesława Stachowiak	SSA Jolanta Cierpiał	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer
-------------------------	----------------------	-------------------------------